

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації «Безпековий вимір зовнішньої політики Королівства Данія» здобувачки наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія» Штурми Марти Вікторівни

1. Актуальність теми дисертації

Глобальний характер сучасних світових процесів й стрімке зростання взаємозалежності каталізоване широким залученням інформаційних технологій, актуалізують питання безпеки у порядку денному всіх без винятку міжнародних акторів. Поряд із відновленням уваги до військових аспектів гарантування безпеки, посилюється значення ефективного опрацювання диференційованих викликів та загроз латентного характеру. Якщо науковий інтерес до вивчення досвіду провідних держав світу з питань безпеки є досить вагомим, то у випадку менш потужних та впливових міжнародних акторів можна констатувати, радше, брак тематичних ґрунтовних досліджень. Приклад зовнішньополітичної діяльності Данії у теоретичному й прикладному аспектах її безпекової політики є маловивченим в українській та зарубіжній політичній науці. Водночас, досвід цієї країни у безпековій сфері є цінним не лише в контексті заповнення своєрідної академічної прогалини з дослідження діяльності малих держав у міжнародному середовищі, а й з прагматичних практичних міркувань. За відносно нетривалий з історичного погляду період, Данія пройшла шлях від нейтралітету до блоковості, від поміркованих кроків із забезпечення власної безпеки у рамках НАТО впродовж холодної війни, до активної реалізації ціннісно орієнтованої безпекової діяльності в багатьох регіонах світу в наш час. Різне залучення цієї держави у наявні формати взаємодії на трансрегіональному, регіональному та субрегіональному рівнях дає змогу комплексно опрацювати сучасні виклики та загрози безпеці, хоча й не позбавляє її безпекову політику від окремих суперечностей. Усе це вчиняє досвід Данії щодо забезпечення безпеки в міжнародному середовищі корисним з погляду України, адже його вартісні складові дають змогу акцентувати на окремих істотних для нашої держави аспектах. Серед останніх можна виокремити значення взаємодії з могутніми міжнародними акторами в площині гарантування національної безпеки, доцільність участі в багатьох багатосторонніх форматах безпекової діяльності, важливість успішного й послідовного реформування збройних сил, посилення уваги до сучасних (гібридних) викликів та загроз безпеці. Таким чином, дослідження безпекового виміру зовнішньої політики Данії слід розглядати як актуальне для вітчизняної науки та практики.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Дисертація виконана в рамках комплексної наукової теми кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби факультету міжнародних

відносин Львівського національного університету імені Івана Франка – «Євроатлантичний регіон у сучасній світовій політиці» (номер державної реєстрації 0118U000627).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертація є актуальним в Україні дослідженням, у якому вперше на дисертаційному рівні ґрунтовно вивчено зміст та особливості реалізації безпекового виміру зовнішньої політики Королівства Данія. Вагомим аспектом, який надає додаткової вартості дослідженню є обґрунтування трансформації ролі Данії у міжнародному середовищі у напрямі до покращення статусу й здобуття істотного впливу завдяки ефективній діяльності з вирішення багатьох питань безпекового характеру.

Штурма М. В. проаналізувала традиційні та сучасні наукові підходи з питань безпеки й особливостей діяльності державних акторів у міжнародному середовищі, що дало змогу розкрити основні принципи та закономірності реалізації ними власних безпекових потреб.

Авторка ґрунтовно дослідила особливості динаміки малих держав у міжнародному середовищі з огляду на проблематику безпеки й на прикладі Данії переконливо довела їхню спроможність покращувати власний статус завдяки ефективній реалізації зовнішньополітичних стратегій, спрямованих на успішне опрацювання безпекових викликів та загроз. У дослідженні безпекова складова зовнішньої політики Данії розглядається у проблемно хронологічній площині з урахуванням безпекового контексту на глобальному, регіональному та субрегіональному рівнях. Окрему увагу зосереджено на вивченні причин трансформації визначених зовнішньополітичних орієнтацій Данії у сфері безпеки, а також розкрито їхній взаємозв'язок з проблематикою данської та нордичної ідентичностей. Ґрунтовно досліджено особливості блокової політики Данії в НАТО, а також характер її участі в безпекових форматах ЄС та держав Північної Європи. Проаналізовано взаємозв'язки усіх форматів крізь призму наявного потенціалу з гарантування безпеки Данії. З'ясовано пріоритетність трансатлантичних відносин в опрацюванні проблематики безпеки Данії. Наголошено на їхньому значенні в контексті зміцнення міжнародно-політичного статусу країни та перетворенні її зі споживача на контрибутора міжнародної безпеки. Відзначено причини та наслідки переходу Данії до активної політики у безпековій сфері. Доведено взаємозв'язок та відповідність принципів реалізації Данією власної безпекової політики та данської ідентичності. Наголошено на принципах, закономірностях та цілях трансформації данських збройних сил. Визначені основні напрями з розвитку безпекової складової зовнішньої політики Данії у наш час і на майбутнє.

Реалізоване дослідження дало змогу авторці зробити ґрунтовні теоретичні узагальнення та висновки, які мають практичну цінність з перспектив вдосконалення зовнішньополітичної діяльності України, зокрема у площині поглиблення та розвитку окремих форматів безпекової взаємодії на трансрегіональному, регіональному та субрегіональному рівнях з державами-партнерами та міжнародними інститутами. Враховуючи вищеподане, слід

підкреслити наукову новизну обраної теми, а також те, що дисертантка належним чином реалізувала наукове дослідження, виконавши усі завдання й досягнувши його мети.

Результати дослідження, які викладені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать авторці та є її науковим доробком.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором вирішень, висновків, рекомендацій

Одержані результати є науково обґрунтованими і достовірними, оскільки їх досягнуто з використанням сучасних методів досліджень на основі широкого кола тематичних джерел. Основні положення та результати дослідження багаторазово апробовані у вигляді доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та перевірені під час рецензування публікацій у фахових виданнях, в тому числі у науковому виданні іноземної держави.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

У дисертаційній роботі вперше:

- зовнішньополітичну діяльність Королівства Данія у міжнародному середовищі розглянуто як приклад реалізації безпекової політики з боку малої держави;
- підтверджено, що сучасна зовнішня політика Королівства Данія в площині реалізації безпекових імперативів є особливим прикладом активності малої держави в міжнародному середовищі;
- доведено, що з розвитком атлантизму до суператлантизму як різновиду данського активізму, Данія докорінно трансформувала характер взаємодії з іншими учасниками міжнародних відносин у сфері безпеки й наслідуює у своїй діяльності сучасні практики могутніх та впливових міжнародних акторів;
- досліджено регіональні рівні реалізації політики безпеки Данії, причому виявлено пріоритетний характер її трансатлантичних відносин (НАТО) та взаємодії зі США у безпековій сфері.

Крім того, уточнено:

- еволюцію підходів Данії до гарантування власної безпеки у взаємозв'язку зі змінами характеру її блокової політики;
- значення позапарламентського внутрішньополітичного консенсусу з питань безпеки й оборони країни – Оборонних угод для процесів трансформації й розвитку безпекового сектора Данії.

А також набуло розвитку:

- вивчення безпекової політики міжнародних акторів у сучасній політичній науці, зокрема крізь призму розширення наявних експланативних рамок з пояснення безпекової активності малих держав;
- положення «теорії статусу» щодо вагомішого значення питань статусу в міжнародних відносинах для малих держав, порівняно з могутнішими державними акторами;

- уявлення про підходи Данії та принципи реалізації нею безпекової політики в міжнародному середовищі, засновані на переконанні про відкритість данського суспільства.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

6.1. Публікації у періодичних наукових виданнях інших держав з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача

1. Shturma Marta. The transatlantic dimension of Denmark's security policy at the beginning of the 21st century // *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. Volume 7. Issue 6. P. 94-102. (in Ukrainian)

6.2. Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

2. Штурма М. В. Безпекові стратегії малих держав. // *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*, 2018, Випуск 45, С. 186–197.
3. Штурма М. В. Зовнішньополітичні преференції «малих держав» у міжнародних відносинах. // *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*, 2019, Випуск 46, С. 223–233.
4. Штурма М. В. Еволюція політики Данії у НАТО в другій половині ХХ ст. // *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2020. Т. 42. С. 109–120.

6.3. Статті у виданнях, що не входять до переліку наукових фахових видань України

5. Штурма М. В. Політика безпеки Королівства Данія: концептуальні підходи. // *Global Studies Review* 2020, Ed. by A. Kordonska, R. Romaniuk et al. Vol. 1, Issue 1, P. 55–70.
6. Штурма М. В. Політика безпеки Данії: регіональний контекст. // *Global Studies Review* 2020, Ed. by A. Kordonska, R. Romaniuk et al. Vol. 1, Issue 3, P. 75–87.

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо

7. Штурма М. В. Безпековий вимір зовнішньої політики держави: Теоретико-методологічні засади дослідження // *International Relations Review. Thematic Issue «Modern Trends in the International Environment Transformation: Identities, Norms and Values»*, Ed. by A. Kordonska, R. Romaniuk et al., 2018, Vol.1, 486 p., P. 465–469.
8. Штурма М. В. Діяльність «малих держав» як міжнародних акторів: систематизація теоретичних підходів // *Collection Of The Scientific Materials «Stability In An Unstable World»*, Lviv, 22 March 2019, P. 53–58.
9. Штурма М. В. Данія на шляху до членства в НАТО після Другої світової війни // *Collection Of The Scientific Materials «Contemporary Trends Shaping The Global World»*, Lviv, 16 September 2019, 2020, P. 16–20.

10. Штурма М. В. Північноєвропейський вимір політики безпеки Данії // Collection Of The Scientific Materials «Dilemmas And Perspectives In International Relations», Lviv, 25 April 2020, P. 42–47.

11. Штурма М. В. Еволюція підходів Данії до політики безпеки // Collection Of The Scientific Materials «Global Versus National Perspectives in International Relations», Lviv, 25 June 2020, P. 18–22.

8. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати

Отримані результати розширюють та доповнюють теоретичні аспекти вивчення діяльності міжнародних акторів у безпековій сфері, а тому мають важливе наукове значення для політичної науки, зокрема політології міжнародних відносин і можуть бути використані у навчальних курсах пов'язаних із розглядом питань безпеки, проблематики функціонування міжнародного середовища, регіонального розвитку, зовнішньої політики окремих держав тощо, призначених для студентів спеціальностей «політологія» й «міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», а також у нових наукових дослідженнях.

9. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі, де вони можуть бути застосовані

Практичне значення одержаних результатів полягає, в тому, що викладені в дисертації положення, висновки та пропозиції можуть бути використані для: 1) науково-дослідної діяльності при дослідженні зовнішньополітичної поведінки державних акторів та питань безпеки; 2) опрацювання напрямів зовнішньополітичної діяльності у контексті вдосконалення відносин України з державами-партнерами у сфері безпеки; 3) визначення принципів реформування безпекового й оборонного сектора України з урахуванням данського досвіду модернізації збройних сил та участі у міжнародних військових місіях; 4) покращення навчального процесу – при укладенні навчально-методичних посібників і підручників, проведенні лекційних занять з дисциплін «Теорія міжнародних відносин», «Зовнішня політика держав Північної Європи», «НАТО в системі трансатлантичної безпеки».

10. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення відповідає вимогам МОН України.

Дисертацію заслухано та обговорено на фаховому семінарі кафедри політології філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 6 від 19 лютого 2021 року). Під час обговорення дисертації суттєвих зауважень, які стосуються суті роботи, не було висунуто.

Дисертаційна робота Штурми Марти Вікторівни «Безпековий вимір зовнішньої політики Королівства Данія» є завершеною науковою працею в межах визначених завдань, у якій науково обґрунтовано положення щодо змісту й

особливостей реалізації безпекового виміру зовнішньої політики Королівства Данія.

На основі зазначеного можна зробити такі висновки щодо поданої дисертаційної роботи:

1. За актуальністю обраної теми, обсягом, достовірністю та рівнем апробації отриманих результатів, науковою новизною, обґрунтованістю висновків, практичною цінністю дисертаційна робота «Безпековий вимір зовнішньої політики Королівства Данія» відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167).
2. Дисертація відповідає спеціальності 052 «Політологія» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).
3. Наукові праці Штурми М. В., опубліковані за результатами дисертаційної роботи, за кількістю та якістю відповідають п. 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.
4. Дисертація «Безпековий вимір зовнішньої політики Королівства Данія» Штурми Марти Вікторівни рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії
політичної науки
ЛНУ імені Івана Франка

 Вдовичин І. Я.

кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
і дипломатичної служби,
докторант кафедри політології
ЛНУ імені Івана Франка

 Кузик П. С.

19 лютого 2021 р.

Підписи проф. Вдовичина І. Я. та доц. Кузика П. С. засвідчую.

Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка, доц. Грабовецька О. С.

